

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Vejledning til Fremmedsprog EUD Grundfag

August 2025

Vejledning til Fremmedsprog
August 2025

2025

ISBN nr. [xxx xxx xxx] (web udgave)

Design: Center for Kommunikation og Presse

Denne publikation kan ikke bestilles.

Der henvises til webudgaven.

Publikationen kan hentes på:

www.uvm.dk

Børne- og Undervisningsministeriet

Departementet

Frederiksholms Kanal 21

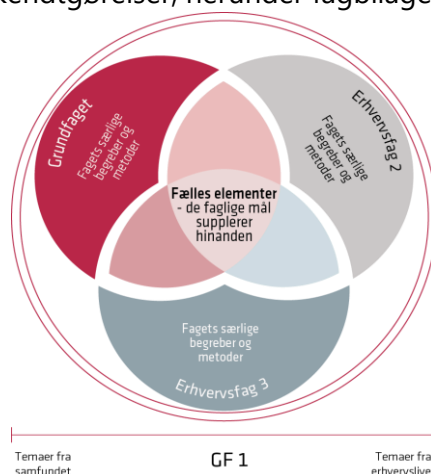
1220 København K

Vejledning til grundfag

Denne vejledning indeholder forklarende kommentarer til nogle af de gældende bekendtgørelsesbestemmelser, men indfører ikke nye bindende krav. Alle bindende bestemmelser for undervisningen og prøverne i erhvervsuddannelserne findes i uddannelseslovene og de tilhørende bekendtgørelser; herunder fagbilagene i bekendtgørelsen om grundfag.

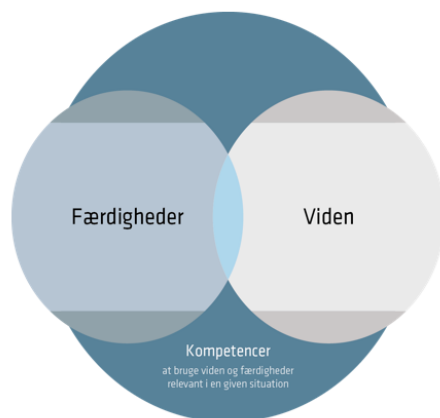
Vejledningen kortlægger fagets rolle i erhvervsuddannelserne og præciserer sammenhængen mellem grundfaget og øvrige fag i uddannelserne. Vejledningen understøtter en helhedsorienteret tilgang med henvisninger til eksempler fra undervisningspraksis.

Eksempler på god praksis samt anbefalinger og inspiration udgør dermed et af ministeriets bidrag til faglig og pædagogisk fornyelse.

Viden – færdigheder – kompetencer

Beskrivelsen af de faglige mål tager udgangspunkt i den europæiske brug af begreber, hvor faglige mål kaldes læringsudbytte og indeholder begreberne viden, færdighed og kompetence.

Viden er noget man har - beskriver de indholdsområder, stofområder og faglige områder, som man beskæftiger sig med i faget.

Færdighed er noget man kan - en dygtighed og en evne for et eller andet. Færdigheder viser sig i form af teknikker og indgår i udførelsen af opgaver og problemer.

Kompetence er noget man gør - elevens potentielle handlingsformåen i en given situation og elevens evne til at gøre noget i bestemte kontekster. Kompetencer betyder at man har viljen og evnen til at bruge sin viden og sine færdigheder i en given situation

Inspiration og guidelines

[Bekendtgørelse om grundfag, erhvervsfag og erhvervsrettet andetsprogsdansk i erhvervsuddannelserne](#), 2022.

[Den taksonomiske beskrivelsesramme for grundfagenes faglige mål](#), 2014.

[Definition af pædagogiske principper](#), 2017.

[Bedømmelseskriterier](#), 2018.

[De fire grundelementer ved prøver og eksamen](#), 2019.

[Regler og gode råd ved prøver og eksamen](#), 2019.

[Find emu-respons og opret dig som bruger](#), 2022.

Emu-respons er et fagligt fællesskab i grundfag for erhvervsuddannelserne. Her kan du stille spørgsmål til fagkonsulenten, få inspiration, vidende og oprette skolenetværk.

Indhold

Vejledning til grundfag.....	3
Viden – færdigheder – kompetencer.....	3
Inspiration og guidelines.....	4
 Indledning.....	 7
 1 Identitet og formål	 8
1.1 Identitet.....	8
1.2 Formål.....	8
 2 Faglige mål og fagligt indhold	 10
2.1 Faglige mål og kernestof	10
2.1.1 Kernestof: Hensigtsmæssig kommunikation	15
2.1.2 Kernestof: Kommunikationsstrategier	16
2.1.3 Kernestof: Sprogbrug og sprogtilegnelse	19
2.1.4 Kernestof: Kultur- og samfundsforhold	19
2.2 Supplerende stof.....	19
2.3 Grøn omstilling og bæredygtighed	20
 3 Tilrettelæggelse	 27
3.1 Didaktiske principper.....	27
3.2 Arbejdsformer	31
3.3 IT i undervisningen	31
3.3.1 Cybersikkerhed	32
3.4 Samspil med andre fag.....	33
 4 Dokumentation.....	 35
4.1 Selvvalgt emne.....	35
 5 Evaluering.....	 37
5.1 Løbende evaluering	37
5.2 Afsluttende standpunktsbedømmelse.....	39
5.3 Afsluttende prøve	39
5.3.1 Eksaminationsgrundlag	42

5.3.2	Bedømmelsesgrundlag	42
5.3.3	Bedømmelseskriterier	43

Indledning

Vejledningen udfolder og forklarer fagbilaget fremmedsprog til grundfagsbekendtgørelsen.

Vejledningen indeholder uddybende og forklarende kommentarer til fagbilagets punkter og bidrager med anbefalinger og inspiration til det faglige, pædagogiske og didaktiske arbejde med at tilrettelægge undervisningen i grundfaget.

Desuden gives eksempler på god praksis, herunder links til eksempler på undervisningsforløb på emu.dk. Praksiseksemplerne er tænkt som inspiration til indhold, form og niveau.

Strukturen i vejledningen følger fagbilaget. Citater fra fagbilaget er anført med kursiv skrift.

1 Identitet og formål

1.1 Identitet

I fagbilaget står følgende:

" Fremmedsprog styrker hensigtsmæssig kommunikation og giver adgang til viden om erhvervsforhold, samfundsforhold og kultur på tværs af sproglige grænser og barrierer og til at handle på denne viden. Fagets omdrejningspunkt er de kulturelle og kommunikative kompetencer: at tale, at samtale, at lytte, at læse og at skrive. Gennem berøringsflader og tværfagligt samspil med erhvervsuddannelsens øvrige fag bidrager faget til uddannelserne med et internationalt perspektiv og med konkrete erhvervsrettede og almene fremmedsproglige kompetencer, der medvirker til at styrke og understøtte mobilitet og kompetenceudvikling. Fremmedsprog i erhvervsuddannelserne hviler på to ben – det erhvervsfaglige og det almene. I forhold til engelsk bygger faget videre på eleven eller lærlingens grundskoleforløb."

Omdrejningspunktet i et fremmedsprog er de kommunikative og kulturelle kompetencer, som handler om, at eleven eller lærlingen forstår at tilpasse sit sprog og sin adfærd i forhold til situation, deltager og formålet med at kommunikere.

De kommunikative og kulturelle kompetencer i fremmedsprog udmønter sig i en international kommunikativ kompetence. Her ses sprogfag som en nøgle til verden - faget åbner døre til verden og giver adgang til viden og informationer på tværs af sproglige barrierer og landegrænser. For at opnå interkulturelle kompetencer kan sprogfag betragtes som et middel til mobilitet i en globaliseret verden og til kommunikation på tværs af kulturelle og sproglige grænser.

Fremmedsprogskompetencer giver eleven eller lærlingen mulighed for praktik i udlandet og den færdiguddannede mulighed for at flytte derhen, hvor beskæftigelsen findes.

Sprogligt kompetente medarbejdere er et efterspurgt aktiv for virksomheder. Medarbejderne er nøglepersoner i kontakten med fremmedsprogede kunder og leverandører, i kommunikationen med fremmedsproget arbejdskraft internt i virksomheden og i forhold til at kunne anvende fremmedsprogede kilder til viden, information og inspiration til at løse arbejdsopgaver i virksomheden.

Fremmedsprog er ikke alene et videns- og kundskabsfag, men også et færdigheds- og kulturfag. Dvs. eleverne bruger og udvikler deres sprogkompetencer mundtligt, skriftligt, receptivt og produktivt. Gennem forløbet udvikles også elevernes evne til at håndtere viden om kulturelle forhold, som indgår i fremmedsproglige tekster.

1.2 Formål

I fagbilaget står følgende:

"Formålet med undervisningen i fremmedsprog er at udvikle eleven eller lærlingens fremmedsproglige viden, færdigheder og kompetencer, herunder fremme kommunikative, kulturelle og internationale kompetencer. Formålet med undervisningen er også, at eleverne i faget opnår evne til at forstå og anvende fremmedsproget, således at de kan orientere sig og agere i en globaliseret og digitaliseret verden. Gennem arbejde med faget kan eleven eller lærlingen opnå viden om fremmedsproglige kulturer i forhold til erhverv og samfund samt i almene og personlige sammenhænge. Eleven kan dermed styrke sine forudsætninger for mobilitet, beskæftigelse og kompetenceudvikling og forudsætninger for at kunne kommunikere og varetage arbejdsopgaver, hvori fremmedsprog indgår. Faget skaber grundlag for, at eleverne kan kommunikere på tværs af kulturelle og geografiske grænser i almene såvel som faglige sammenhænge."

I kraft af at fremmedsprog er et færdighedsfag, står opøvelsen af sprogbeherskelsen som et centralt formål, også som en forudsætning for opnåelsen af de vidensmæssige og kulturelle formål med faget.

Fremmedsprogsundervisningen kan overordnet deles op i:

- Det kompetenceorienterede, dvs. det anvendelsesmæssige i relation til fremmedsproglige tekster, kulturer og samfund
- Det dannelsesorienterede, hvor eleverne lærer at forholde sig til såvel verden som egen kulturbaggrund og derigennem opnår global kompetence og demokratisk forståelse, samt at eleverne lærer at forholde sig til faget

Som en del af erhvervsuddannelserne generelt indgår karrierekompetence som en aktivitet forankret i den daglige undervisning i faget. I fremmedsprogsfaget er det særligt relevant at inddrage karrierelæringssammenhæng, bl.a. vha. samarbejde med virksomheder, kontakt til erhvervsfolk som bruger fremmedsproget samt konkrete øvelser i klassen, der har som mål at identificere egne styrker og interesser i forhold til krydsfeltet mellem kultur, sprog og tekst. Der knyttes an til praktiske og virkelighedsnære problemstillinger, hvor eleverne motiveres af at se uddannelsen, erhvervet og fremtiden heri.

2 Faglige mål og fagligt indhold

2.1 Faglige mål og kernestof

I fagbilaget står følgende:

"De faglige mål er inddelt i følgende fire områder: Kommunikation, kommunikationsstrategier, sprogbrug og sprogtilegnelse samt kultur- og samfundsforhold."

Fagmålene er opdelt i fire områder, som indgår i fremmedsprog som faglige kompetenceområder. Hvert af disse kompetenceområder er opdelt i delmål, som samlet set beskriver den viden, de færdigheder og de kompetencer, som udgør eleven eller lærlingens læringsudbytte.

De fire kompetenceområder omfatter:

- Kommunikation
- Kommunikationsstrategier
- Sprogbrug og sprogtilegnelse
- Kultur- og samfundsforhold

Delmål	Kompetencer
1. Forstå talt sprog	En receptiv færdighed, der forudsætter, at eleven eller lærlingen har viden om sproget, et passivt ordforråd og kan anvende lyttestrategier til at afkode talt sprog.
2. Forstå skrevne tekster	Viden om tekster og teksttyper, viden om sproget og færdighed i at overføre sin viden om emnet til en afkodning af teksten. Eleven eller lærlingen har behov for at anvende læsestrategier til at afkode den skrevne tekst.
3. Udtrykke sig mundtligt	Viden om sproget, et aktivt ordforråd, der kan bringes i spil i forhold til et valgt emne og viden om principper for udtale. Eleven eller lærlingen får mulighed for at træne sit aktive ordforråd i undervisningen.
4. Præsentere / redegøre for / forklare mundtligt tekster og teksttyper	Færdigheder, der forudsætter, at eleven eller lærlingen har viden om struktureret mundtlig fremstilling og viden om at afkode det væsentlige i en læst, hørt eller set tekst samt viden om at gøre indholdet tilgængeligt for andre. På niveau F skal eleven eller lærlingen præsentere. På niveauerne E, D og C skal eleven eller lærlingen redegøre for, dvs. udtrække og ordne det væsentlige stof. På niveau C skal eleven eller lærlingen forklare årsagsforhold og sammenhænge.

Delmål	Kompetencer
5. Referere / præsentere / redegøre for forberedt stofområde	Det kan være eleven eller lærlingens selvvalgte emne eller en webquest om en virksomhed eller et tema i undervisningen. Eleven eller lærlingen har haft mulighed for at samle materiale, arbejde det og gøre det klart til præsentation. Præsentationen kan være refererende, eller den kan omfatte en redegørelse der uddrager væsentlige elementer af en større undersøgelse, alt efter det niveau eleven eller lærlingen afslutter undervisningen med. På niveau F skal eleven eller lærlingen referere og præsentere. På niveauerne E, D og C skal eleven eller lærlingen redegøre for, dvs. uddrage og ordne det væsentlige stof. På niveau D og C skaleleven eller lærlingen uddybe. På niveau C skal eleven eller lærlingen kommentere og forklare årsagsforhold og sammenhænge.
6. Deltage i samtaler / diskutere / tage initiativ til og deltage aktivt i samtalen	Samtaler på et fremmedsprog omfatter både viden om sproget og strategier til at anvende viden om samtals emne og situation. Eleven eller lærlingen skal kunne anvende sin viden til at foretage kvalificerede gæt, hvor den sproglige viden ikke slår til. Før samtalen skal eleven eller lærlingen forberede sig til selve samtalen: undersøge emnet, få viden om det specifikke ordforråd, som er nødvendigt for at kunne indgå i samtalen, tage stilling til emnet eller kunne forklare emnet for andre. Under samtalen skal eleven eller lærlingen kunne lytte til andres indlæg i samtalen og samtidigt begynde at forberede et svar eller et indlæg, der forholder sig til det, som andre deltagere bidrager med. Se nærmere under pkt. 2.2 om samtalestrategier. Niveautilpasningen af målet handler om, i hvor høj grad eleven eller lærlingen er i stand at håndtere udfordringen om at være aktiv og nærværende og indgå i en samtale eller diskussion på fremmedsproget. På niveau F skal eleven eller lærlingen anvende enkle sproglige udtryk.
7. Udtrykke sig skriftligt i sprog tilpasset emner i specifikke kontekster	Planlægge en skriveproces, der omfatter tre faser. I før-skrive-fasen undersøger eleven eller lærlingen kommunikationssituationen, dvs. emne, kontekst og teksttype. Eleven eller lærlingen skaffer sig viden om indhold, sprog, vendinger, struktur og layout, der knytter sig til den valgte teksttype. Eksempler på færdige professionelle tekster kan bruges af eleven eller lærlingen til at finde en opskrift på teksttypen. I skrive-fasen anvender eleven eller lærlingen sin viden til at udarbejde en tekst, der er tilpasset kommunikationssituation, emne og kontekst. I efter-skrive-fasen redigerer og korrigerer eleven eller lærlingen sin tekst og får evt. andre elever til at give respons. Se nærmere i pkt. 2.2.2 om skrivestrategier.
8. Anvende og bearbejde viden og informationer skriftligt	Viden om notateteknik, om at indsamle informationer fra forskellige kilder, scanne tekster og afkode multimodale tekster, som præsenterer stoffet på forskellige måder med brug af forskellige repræsentationsformer.

Delmål	Kompetencer
9. Anvende multimodale medier	Viden om multimodale medier og tekster. Eleven eller lærlingen kan undersøge fremmedsprogede multimodale medier og tekster for at finde opskrifter på at kommunikere med brug af forskellige repræsentationsformer. Eleven eller lærlingen skal kunne anvende multimodale medier og tekster med forskellige repræsentationsformer til at understøtte mundtlig og skriftlig kommunikation.

Kompetenceområdet kommunikationsstrategier omfatter følgende delmål

1. Afprøve og anvende / vælge lytte- og læsestrategier	Viden om receptive kommunikationsstrategier. Eleven eller lærlingen skal kunne anvende receptive strategier til at afkode mundtlige, skriftlige eller multimodale tekster. Receptive strategier kan handle om at bruge kvalificerede gæt ud fra emne, teksttype eller situation, når ordkendskab er usikkert. På niveauerne D og C skal eleverne vise sikkerhed i at bruge strategierne.
2. Afprøve og anvende / vælge og anvende kommunikationsstrategier	Eleven skal have viden om f.eks. kommunikationsmodel, aida-model, hey-you-see-so-model, berettermodel og færdighed i at anvende relevante modeller til at styrke kommunikationen. Eleven skal kunne anvende strategier til at kommunikere i situationer, hvor et begrænset eller usikkert ordforråd gør disse strategier nødvendige. Eleven eller lærlingen skal træne kommunikationssituationer, hvor mangel på ordkendskab gør det nødvendigt at forklare med andre og måske mere enkle ord og vendinger (omskrivninger, overbegreber eller synonymer).
3. Afprøve / vælge skrivestrategier	Viden om skrivestrategier og enten at afprøve dem under vejledning på niveau F og E eller at være i stand til at vælge strategier selvstændigt på niveau D og C. Skrivestrategier omfatter før-skrivning, under-skrivning og efter-skrivning. Skrivestrategier hjælpe eleven eller lærlingen med at få overblik over skriveprocessen. Se nærmere i pkt. 2.2 om skrivestrategier.
4. Opsøge og anvende fagets hjælpemidler	Hjælpemidler til at oversætte, stave korrekt, slå ord op i ord-bog eller på nettet, tjekke kilder, producere tekster og anvende informationer og kilder, selvstændigt og kritisk.

Kompetenceområdet sprogbrug og sprogtilegnelse omfatter følgende delmål

1. Anvende præcist ordforråd inden for emner	Tilpasningen af niveauerne F, E, D og C handler dels om graden af præcision, dels viften af de emner der indgår i undervisningen, og som eleven eller lærlingen skal beherske et ordforråd indenfor. Det ordforråd, du træner eleverne i, er bl.a. bestemt af elevernes uddannelsesvalg og de uddannelsesrelevante temaer, der indgår i undervisningen. Arbejdet med fremmedsprogets ordforråd til specifikke formål sætter et internationalt perspektiv på eleven eller lærlingens uddannelse. Det kan danne grundlag for mobilitet og praktik i udlandet og mulighed for at finde beskæftigelse internationalt. Og det kan gøre det muligt for eleven eller lærlingen at søge uddannelsesrelevante informationer globalt via digitale medier.
2. Udtale fremmedsproget inden for emner og i kontekster	En forståelig udtale er en forudsætning for at kunne indgå i samtaler på fremmedsproget. En rimelig korrekt udtale øger tolerancen hos samtalepartneren, som ikke skal bruge energi på at afkode det, der bliver sagt. I undervisningen træner du eleverne i forståelig og korrekt udtale og kobler træningen sammen med et stigende ordforråd med korrekt udtale inden for emner og kontekster, der bliver mere og mere varierede og komplekse, jo højere niveau.
3. Anvende grammatiske regler med betydning for hensigtsmæssig og effektiv kommunikation i både skrift og tale	Eleven udvikler i undervisningen viden om grammatik og færdighed i at overholde centrale og væsentlige grammatiske regler i mundtlig og skriftlig kommunikation. Viden om grammatik og færdighed i at anvende denne viden skal understøtte hensigtsmæssig kommunikation og udvikle den kommunikative kompetence hos eleven eller lærlingen. Høj grad af grammatisk korrekthed kan være med til at øge tolerancen hos partneren i en samtale eller læseren af en skriftlig fremstilling. På niveau F og E er det de centrale grammatiske regler, der arbejdes med. På niveau D og C udvides feltet til generelt at omfatte regler, der styrker effektiv kommunikation.
4. Anvende / forklare grundlæggende / væsentlige regler for opbygning af tekster	Du introducerer eleverne til generelle modeller for tekstopbygning. F.eks. kan en jobansøgning med fordel opbygges efter "hey-you-see-so"-modellen, en reklametekst kan med fordel opbygges efter "aida" modellen, og en nyhedsartikel kan opbygges efter nyhedstrekanten. Du kan lade eleverne selv finde opskriften på at opbygge en tekst ved at læse, se eller høre professionelle færdige tekster, f.eks. en manual til en maskine, en hjemmeside, der er relevant for eleven eller lærlingens uddannelse, en instruktionsvideo (tutorial), et manuskript til et oplæg eller en e-mail til en kunde eller en leverandør. Når eleverne har fundet og formuleret opskriften, kan de selv gå i gang med at bygge deres egen tekst op efter den. Eleverne opnår viden om og færdigheder i at opbygge en tekst ved at undersøge og afprøve. Måske når de til at kunne reflektere over og forny opskriften for deres egen tekst. På niveau F og E er det grundlæggende regler for opbygning af tekster, der er målet. På niveau D og C er det de væsentlige regler for opbygning af tekster, der er målet.

Kompetenceområdet i kultur- og samfundsforhold omfatter følgende delmål

1. Adfærd, normer og værdier hos brugere af fremmedsproget	Kendskab hertil er eleven eller lærlingens udgangspunkt for at afkode autentiske fremmedsprogede tekster om erhverv, kultur og samfund og de kontekster de indgår i.
2. Genkende / redegøre for / forklare og sammenligne forskelle mellem egen og andres kultur	Kende og forstå sit eget kulturelle udgangspunkt, normer, værdier, adfærd sprogbrug, for at kunne sammenligne, genkende og redegøre for værdier, adfærd, sprogbrug i den fremmedsprogede kultur. At forstå kulturelle forskelle er grundlag for mobilitet, uddannelse og beskæftigelse i udlandet og for samarbejde og tolerance på tværs af kultur på danske arbejdspladser. Niveau F og E skal kunne genkende og sammenligne kulturelle forhold. Niveau D og C skal kunne redegøre for kulturelle forhold.
3. Gennem kontakt med mennesker der bruger fremmedsproget kunne identificere / anvende viden om erhverv, kultur og samfund	Anvende viden om kulturelle forskelle til at kommunikere konstruktivt i kontakten til fremmedsprogede med forskellige kulturelle forudsætninger. Anvende viden om forskellige kulturer som grundlag for tolerance og for at forebygge kulturelt baserede misforståelser, konflikter og fordomme.

I oversigterne nedenfor kan stå flere udsagnsord eller udtryk ved siden af hinanden med "/" imellem, f.eks. "referere/præsentere/redegøre for". Her er der tale om taksonomiske forskelle imellem niveauerne F, E, D og C. Du kan se nærmere i "Den taksonomiske beskrivelsesramme for grundfagene" og i oversigten over fremmedsprogsfagets faglige mål grundfagsbekendtgørelsen (se side 1 i denne vejledning).

Søg inspiration på emu.dk og søg sparring, stil spørgsmål og få inspiration til din undervisning på EMU Respons. Dette er et [forum](#) for undervisere i grundfag på erhvervsuddannelserne. Tilmeld dig via dette link: [EMU Respons](#).

I fagbilaget står følgende:

"Fremmedsprogs kernestof er begreber, modeller og metoder, der indgår i kommunikation, kommunikationsstrategier, sprogbrug og sprogtilegnelse, kultur- og samfundsforhold.

1. Der arbejdes ud fra det udvidede tekstbegreb. Tekstvalget omfatter således både fiktion, faktion, billeder og digitale teksttyper.

2. Tekstvalget foretages efter teksternes relevans i forhold til eleven eller lærlingens forudsætninger og valg af erhvervsfagligt hovedområde, samt ud fra deres aktualitet og relevans.

3. Undervisningen tager udgangspunkt i sprogets anvendelse i praksis, i erhverv, uddannelse, samfund og i almene og personlige sammenhænge og omfatter sprogbrug, omgangsformer, normer og sædvaner i sprogområdet."

Fagets grundlæggende begreber, metoder og modeller, som de bl.a. fremgår af de faglige mål og deres udfoldelse i punkt 2.1, danner grundlag for de områder og teksttyper, som du skal undervise ud fra og arbejde med i kernestoffet. I din undervisning indgår et alsidigt og varieret materiale med udgangspunkt i fagets kernestof. Din undervisning kan tage udgangspunkt i enhver form for tekst. Du arbejder ud fra det udvidede tekstbegreb. Multimodale tekster og medier indgår i tekstarbejdet. Tekstvalget omfatter både faktuelle tekster og fiktionstekster samt multimodale og digitale medier og teksttyper.

Undervisningen omfatter følgende tre områder og de hertil hørende relevante teksttyper:

Erhvervsfaglige og erhvervsmæssige forhold	Tekster, der omhandler og kommunikerer om erhvervsfaglige og erhvervsmæssige forhold, med relevans for den uddannelse eller det erhvervsfaglige hovedområde, som eleven eller lærlingen har valgt
Samfund og kultur	Tekster, der afspejler kulturelle forskelle og ligheder mellem egen og andres kultur på jobbet, i samfundslivet eller i personlige sammenhænge
Almene og personlige forhold	Tekster, der afspejler samfundsmæssige, almene eller personlige forhold

Når du vælger tekster til undervisningen, tager du udgangspunkt i elevernes forudsætninger og valg af erhvervsfagligt hovedområde i grundforløbets 1. del eller i eleven eller lærlingens erhvervsuddannelse. Du vælger teksterne ud fra deres aktualitet og relevans i forhold til eleven eller lærlingens valg.

2.1.1 Kernestof: Hensigtsmæssig kommunikation

Når du underviser i fremmedsprogsfag i erhvervsuddannelsen sætter du fokus på, at eleven eller lærlingen kan kommunikere hensigtsmæssigt, dvs. både lytte, læse, tale, samtale, skrive og se. Din undervisning sigter på, at eleven eller lærlingen behersker de fremmedsproglige kommunikative kompetencer. Fremmedsproglige kommunikative kompetencer kan være en forudsætning for succes i uddannelse og beskæftigelse både herhjemme og i udlandet, og bidrage til eleven eller lærlingens sociale og kommunikative kompetencer.

Hensigtsmæssig kommunikation omfatter tekstarbejde og fremstilling. Fremstilling indeholder både mundtlig, skriftlig og multimodal fremstilling.

Du støtter eleven eller lærlingen i at beherske strategier til at lære. Strategierne kan anvendes, når eleven eller lærlingen skal læse, skrive, præsentere, tale, samtale og forstå den multimodale undervisning og de multimodale læremidler, der danner grundlag for undervisningen.

Elevernes egen sprogproduktion

Det er vigtigt at du prioriterer elevernes egen sprogproduktion højt, når du udvælger stof til undervisningen.

Læsning og bearbejdning af professionelle færdige fremmedsprogede tekster kan indgå som grundlag for, at eleven eller lærlingen fremstiller sine egne mundtlige, skriftlige og multimodale tekster.

Ved at anvende de professionelt udarbejdede tekster som opskrift, får eleven eller lærlingen en reference for at evaluere sine egne og andre elevers tekster såvel som fremstillingen af dem. Eleverne undersøger og beskriver først den professionelle færdige teksts kommunikationsforhold, komposition, sprog, stil, layout, farve, billedteknik, medie osv. Ud fra undersøgelsen uddrager eleverne opskrifter på at fremstille

egne eksempler. Eleverne opøver derved en færdighed i at overføre metoder og teknikker fra det kendte færdige produkt, som andre har udarbejdet, til det nye produkt, som eleven eller lærlingen har til opgave at fremstille.

I undervisningen udfordrer du eleven eller lærlingen i forhold til at anvende sprog og virkemidler bevidst, målrettet, varieret og tilpasset til formålet. Når eleven eller lærlingen arbejder med mundtlig og skriftlig fremstilling, bidrager det til at øge eleven eller lærlingens ordforråd og begrebsverden. Eleverne bliver bevidste om at anvende og vælge forskellige repræsentationsformer til at formidle information, viden og holdninger. Eleverne får alt i alt et større perspektiv på hvilke muligheder der er til rådighed, når de skal kommunikere mundtligt og skriftligt.

Fremstillingsformer

Mundtlig fremstilling omfatter

- eleven eller lærlingens færdighed i at anvende talesproget på en hensigtsmæssig måde
- eleven eller lærlingens evne til at lytte og forstå ved samtale og til at fremlægge mundtligt

Skriftlig fremstilling omfatter, at du integrerer det skriftlige arbejde i arbejdet med kernestoffet, hvor eleverne kan bruge færdige professionelle tekster fra de læremidler og ressourcer, som du anvender i undervisningen som model for løsning af skriftlige opgaver. De færdige professionelle tekster og ressourcer anvender du som udgangspunkt og model for arbejdet med den skriftlige dimension.

Multimodal fremstilling omfatter tekster og medier, hvor eleven eller lærlingen anvender flere forskellige repræsentationsformer til at belyse et emne. I eleven eller lærlingens selvvalgte emne kan eleven eller lærlingen eksempelvis vælge at anvende forskellige repræsentationsformer, såsom skrifttekst, speak, foto, film, grafer, billeder og andre former, som på hver deres måde bidrager til at belyse det emne, som eleven eller lærlingen har valgt.

2.1.2 Kernestof: Kommunikationsstrategier

Kommunikationsstrategier indeholder brugen af hensigtsmæssige tale-, samtale-, lytte-, læse-, eller skrive-strategier. Kommunikationsstrategier indgår integreret i elevernes arbejde med fagets tekster. De kommunikative strategier vælger du efter deres relevans i forhold til tale-, samtale-, lytte-, læse-, eller skriveformål.

Når det er muligt og relevant, arbejder du på tværs af fremmedsprog og andre fag, f.eks. dansk og visse erhvervsfag, om at arbejde med kommunikative strategier i undervisningen. Det kan f.eks. være, at eleven eller lærlingen skal lave en skriftlig eller mundtlig præsentationsopgave i forbindelse med arbejde i værkstedet, i køkkenet, i salonen eller i andre erhvervsrelaterede sammenhænge i erhvervsuddannelsen.

De kommunikative strategier og metoder, som eleven eller lærlingen kan anvende på fremmedsproget, tager hensyn til de situationer, der er i fokus. Her tænkes på eksempelvis pre-reading og pre-writing strategier, at anvende kvalificerede gæt under en samtale, transfer af viden fra dansk til fremmedsproget eller fra egen kultur til andres kultur.

Nedenfor kan du læse eksempler på arbejde med strategier i undervisningen. Arbejdet med strategier skal du afpasse i forhold til eleven eller lærlingens niveau. Ikke alle eksempler vil være anvendelige på alle niveauer. Dit faglige skøn afgør, hvilke strategier, du skal anvendes i undervisningen, herunder hvornår og på hvilke niveauer.

Sproglige strategier

Sproglige, verbale strategier omfatter f.eks.

- at omskrive, omformulere og bringe et begrænset ordforråd i spil på en konstruktiv måde
- at anvende sproglige øer, som giver mulighed for et ophold i kommunikationen og giver eleven eller lærlingen en tænkepause
- at foretage kvalificerede gæt mht. til det sproglige indhold af en tekst eller et emne

Præsentationsstrategier (tale)

Når eleverne skal præsentere en opgave eller et emne, integrerer du arbejdet med præsentationsstrategier:

- *før-præsentationsstrategier*, f.eks. brainstorming, systematisk idéskabelse, arbejde med mindmap, gensidig vejledning (åbne spørgsmål), indsamling, organisering og strukturering af stof, transfer af viden, analyse af kommunikationssituation og -formål, valg af verbale og nonverbale virkemidler og præsentationsteknikker, arbejde med kropssprog, udtale og mimik, mv.
- *præsentationsstrategier*, f.eks. udarbejdelse af manuskript, noter, præsentationsmaterialer med stikord, billeder, grafer, talekort med stikord, kropssprog, mimik, stemmeføring mv.
- *efter-præsentationsstrategier*, f.eks. *evaluering af anvendelse af præsentationsteknikker, verbale og nonverbale virkemidler i forhold til kommunikationssituation og -formål*
- anvendelse af it, f.eks. mindmap-programmer, præsentations- og tekstbehandlingsprogrammer, programmer til udarbejdelse af hjemmeside eller billedredigering, mv.

Samtalestrategier (tale/lytte)

Du integrerer arbejdet med samtalestrategier, hvor det er relevant i undervisningen:

- *før-samtalestrategier*, f.eks. indsamling af gloser, aktivering og transfer af viden om emnet fra andre sammenhænge, planlægning af samtaleforløb mv.
- *samtalestrategier*, f.eks. aktiv lytning, afklarende spørgsmål undervejs, transfer af viden, kvalificerede gæt på ordenes betydning, aktiv anvendelse af samtalepartners ordforråd, analyse af samtalsituation, -formål, -deltagerforudsætninger, -emne, notatteknik, herunder mindmap-teknik, sproglige øer, mv.
- efterbehandling af samtaler, f.eks. referat af samtalen, redegørelse for væsentlige synspunkter, redegørelse for beslutninger, truffet under samtalen mv.
- anvendelse af it

Læsestrategier

Du arbejder på at styrke eleven eller lærlingens læsefærdigheder. Din undervisning skal sætte eleven eller lærlingen i stand til at anvende læsestrategier, der er hensigtsmæssige i forhold til læseformål og teksttype. Du underviser som en integreret del af tekstarbejdet i

- *før-læsestrategier*, f.eks. scanning af tekstens sværhedsgrad og hyppigt anvendte ord og udtryk, kvalificerede gæt på tekstens indhold og budskab ud fra f.eks. skimming og scanning af billeder og overskrifter, læsning af indledning og afslutning (sagprosa), scanning for informationer om personer, miljø og handling (fiktion), transfer af egen viden i forhold til tekstens emne, mv.
- *forskellige læsemetoder* som hurtiglæsning (punktlæsning, anvendelse af læsekort, skimming og overblikslæsning), intensiv læsning (indlæringslæsning, nærlæsning, kritisk læsning og kreativ læsning) og oplevelseslæsning.
- *efter-læsestrategier*, f.eks. udarbejdelse af mindmap om tekstens indhold, resumé/referat af teksten, redegørelse for de væsentlige synspunkter og holdninger, udarbejdelse af spørgsmål og problemstillinger i forhold til teksten, mv.

Digital oplæsning af tekster

Læsesvage elever kan anvende digital oplæsning af tekster (TTS = Text to Speech) og træne læsning/lytning i forskellige tempi.

Skrivestrategier

Du integrerer arbejdet med skrivestrategier i undervisningen i skrivefærdigheder. Du lægger vægt på

- *før-skrivestrategier*, f.eks. brainstorming, systematisk idéskabelse gennem arbejde med mindmap eller andre kreative teknikker, elev-elev eller lærer-elev coaching (åbne spørgsmål til den skrivende), indsamling, organisering og strukturering af stof, transfer af viden, analyse af kommunikationssituation og –formål
- *skrivestrategier*, f.eks. processkrivning, tænkeskrivning, formidlingsskrivning
- *efterbehandlingsstrategier*, f.eks. kritisk læsning af egne og andres tekster, gensidig respons, redigering og gennemskrivning af egne og andres tekster, arbejde med sprog, struktur, form og indhold, korrekturlæsning af egne og andres tekster
- anvendelse af it, f.eks. mind map-programmer, tekstbehandlingsprogrammer, hjemmeside, præsentationsprogrammer

Ikke-sproglige strategier

Kommunikation er mere end blot sprog. I den mundtlige kommunikation indgår stemmeføring, mimik, gestik og kropssprog som væsentlige elementer i kommunikationen. I den skriftlige kommunikation indgår visuelle virkemidler som f.eks. billeder, film, grafer, plancher mm. I eleven eller lærlingens dokumentation, eksempelvis i en eksamenssituation, vil det have væsentlig betydning for eleven eller lærlingens kommunikative kompetence, at eleven eller lærlingen kan anvende ikke-sproglige strategier i form af kropssprog og visuelle virkemidler.

2.1.3 Kernestof: Sprogbrug og sprogtilegnelse

Din undervisning tager udgangspunkt i fremmedsprogets anvendelse i praksis; i erhverv, i uddannelse, i samfundet samt i almene og personlige sammenhænge. At anvende fremmedsproget omfatter sprogbrug, omgangsformer, normer og sædvaner i sprogområdet. Arbejdet med sprogbrug og sprogtilegnelse har fokus på at styrke eleven eller lærlingens hensigtsmæssige og korrekte kommunikation på fremmedsproget.

I arbejdet med kernestoffet indgår præcist, varieret og nuanceret ordforråd inden for de emner, der indgår i undervisningen, viden om sprogets grammatik, opbygning og udtale samt træning i retskrivning, skriftlig fremstilling og korrekt udtale og sprogbrug.

2.1.4 Kernestof: Kultur- og samfundsforhold

Undervisning i fremmedsproget omfatter tekster og temaer, der fokuserer på væsentlige kulturelle kendetegn ved de samfund, subkulturer eller virksomhedskulturer, som teksterne og temaerne omhandler. Gennem disse tekster og temaer stifter eleven eller lærlingen bekendtskab med andre kulturformer, heriblandt de antagelser og værdier og den adfærd og sprogbrug, som de bygger på.

Eleven skal kende, forstå og kunne formulere forskellene i forhold til sit eget kulturelle udgangspunkt, sine egne antagelser, værdier og sin egen adfærd og sprogbrug.

Eleven skal gennem arbejdet med tre områder blive bevidst om værdien af at kunne identificere kulturelle forskelle. De tre områder er:

- 1) erhvervsfaglige og erhvervsmæssige forhold
- 2) samfund og kultur
- 3) almene og personlig forhold

Eleven skal kunne anvende denne viden konstruktivt, når fremmedsproget bruges til kontakt med leverandører, borgere, kunder og kolleger på arbejdspladsen, medborgere i det offentlige rum eller familie, venner og bekendte i personlige sammenhænge.

Eleven skal kunne se formålet med at anvende sin viden om kulturelle forskelle til at kunne kommunikere konstruktivt i mødet med andre med forskellige kulturelle forudsætninger. At kunne identificere, forstå og anerkende kulturelle forskelle, kan bidrage til at forhindre konflikter og at finde løsninger, der tilgodeser forskellige parternes behov og deres kulturelle identitet.

I arbejdet med kultur og målgrupper kan du indgå i tværfagligt samarbejde med f.eks. danskfaget, samfundsfag eller erhvervsfag.

2.2 Supplerende stof

I fagbilaget står følgende:

”Det supplerende stof omfatter fremmedsproget materiale, der perspektiverer og uddyber kernestoffet. Det supplerende stof hentes fra erhvervsfag, uddannelsesrettede fag

og eleven eller lærlingens erhvervsuddannelse, eller peger fremad mod eleven eller lærlingens videre ønsker og muligheder for uddannelse og erhverv.”

Det er hensigtsmæssigt at inddrage supplerende stof. Det vil oftest være stof, der ligger i grænsefladerne til andre fag og fagområder. Supplerende stof kan perspektivere og uddybe de områder eleven eller lærlingen arbejder med.

For at kunne forstå, analysere eller perspektivere en fremmedsproget tekst kan det være nødvendigt, at eleven eller lærlingen sætter sig ind i f.eks. dansksprogede fagtekster for at kunne forstå den fremmedsprogede tekst og udlede betydningerne af de sproglige udtryk. Der kan være tale om fagtekster, der er relevante for eleven eller lærlingens arbejde med at fremstille fremmedsproget dokumentation af det selvvalgte emne. Her kan det være nødvendigt at eleven eller lærlingen supplerer sin research om emnet med dansksprogede tekster for at opnå baggrundsviden og for at kunne forstå de fremmedsprogede tekster om samme emne.

Eux-elever, der gennemfører engelsk på niveau C i grundforløb 1, kan hente det supplerende stof fra erhvervsfag, samfundsfag eller dansk. Elever, der gennemfører fremmedsproget efter grundforløbet 1. del kan hente det supplerende stof fra de øvrige fag i uddannelsen, afhængigt af, hvornår eleven eller lærlingen møder fremmedsprog i uddannelsen. Det supplerende stof peger dermed i retning af eleven eller lærlingens valg af uddannelse og ønsker om videre uddannelse.

Eleven vil ofte have indflydelse på valg af supplerende stof, f.eks. i forbindelse med det selvvalgte emne.

2.3 Grøn omstilling og bæredygtighed

Grøn omstilling og bæredygtighed i fremmedsprog på erhvervsuddannelserne, handler om at arbejde med at udvikle elevers/lærlingenes viden og forståelse for hvorledes fremmedsprog kan bidrage som grundlag for handling i forbindelse med problematikker omhandlende grøn omstilling og bæredygtighed.

Fagligt indhold udvælges og inddrages som et aktuelt tema med indhold ud fra fremmedsprog mål og kernestof og inddrages og relateres tværfagligt, hvor det er relevant ud fra fremmedsprog i forhold til elevers/lærlingenes aktuelle uddannelse.

Undervisningen i temaet skal være med til at udvikle elevers/lærlingenes holdning, færdigheder og handlekraft til at træffe grønne og bæredygtige valg i forhold til arbejds-, samfunds- og hverdagsliv. Grøn omstilling og bæredygtighed er et emne, der giver mulighed for både tværfaglighed og praksisrelateret undervisning. Find inspiration på [Grøn omstilling - EUD | Emu.dk](#) – der kommer løbende nyt materiale.

Eksempler på kernestof og temaer:

- Et overordnet tema for de faglige mål, kernestof eller det supplerende stof i undervisningen
- Et tema, der kan inddrages i undervisningen gennem enkelte faglige mål
- Et tema ud fra et tværfagligt perspektiv i forhold til grundfaget fremmedsprog og elevernes eller lærlingenes uddannelse

Forslag til mål og kernestof fra grundfaget fremmedsprog, der kan indgå i arbejdet med grøn omstilling og bæredygtighed:

Mål	Forslag til faglige aktiviteter
Kommunikation Forstå indholdet af skrevne fremmedsproglige tekster om alsidige emner, (og) udtrykke sig mundtligt med udtalt præcision i et sammenhængende sprog med alsidigt ordforråd inden for varierede emner <i>Bemærk dette er to faglige mål</i>	Lav en informativ plakat Eleverne eller lærlingene skal skabe en informativ plakat om et bæredygtigt initiativ eller projekt, og præsentere det på fremmedsprog, f.eks. engelsk eller tysk afhængigt af det pågældende fremmedsprog, der undervises i. Eleverne eller lærlingene vælger et bæredygtigt initiativ, som f.eks. "grønne bygninger", "fodaftryk af mad" eller "klimaforandringer". Eleverne eller lærlingene laver research på fremmedsprog om det valgte emne, herunder de vigtigste fakta, statistikker og succeshistorier. Eleverne eller lærlingene laver en plakat, der indeholder billeder, grafer og tekst. De skal sørge for at bruge klart og præcist sprog og variere deres ordforråd. Eleverne eller lærlingene præsenterer deres plakat for klassen, forklarer de vigtigste punkter og svarer på spørgsmål fra deres klassekammerater. Efter præsentationerne kan klassen diskutere de forskellige emner, og eleverne kan reflektere over, hvad de har lært. Podcast om bæredygtighed Eleverne eller lærlingene skal lave en kort podcast, hvor de diskuterer et bæredygtighedsemne, de har læst om. Eleverne eller lærlingene vælger et aktuelt emne inden for bæredygtighed, som "grøn transport" eller "bæredygtigt landbrug". Eleverne eller lærlingene læser artikler eller ser videoer om emnet på fremmedsprog for at samle information. Eleverne eller lærlingene skriver et manuskript til deres podcast, hvor de skal formulere deres tanker klart og bruge et varieret ordforråd. Eleverne eller lærlingene optager deres podcast, hvor de kan diskutere emnet og inddrage fakta og egne meninger. Eleverne eller lærlingene deler deres podcasts med klassen, og der kan være en efterfølgende diskussion om de præsenterede emner.

Kommunikationsstrategier

Selvstændigt anvende fagets hjælpemidler hensigtsmæssigt til oversættelse, stavning, ordforråd, grammatik, stavekontrol, ordbogsopslag, kildesøgning og tekstproduktion.

Bæredygtighed i sociale medier

Eleverne eller lærlingene skal undersøge og præsentere indhold om bæredygtighed fra sociale medier, og de skal anvende forskellige hjælpemidler til analyse.

1. Valg af platform

- Læreren introducerer forskellige sociale medieplatforme (f.eks. Instagram, Twitter, TikTok), hvor bæredygtighed er et aktuelt emne. Eleverne eller lærlingene kan vælge en platform at fokusere på.

2. Søgning efter indhold

- Eleverne eller lærlingene skal finde relevante indlæg, videoer eller kampanjer, der relaterer sig til bæredygtighed. De kan bruge hashtags som #SustainableLiving, #EcoFriendly, eller #ZeroWaste til at finde indhold.

3. Analysering af indhold

- Eleverne eller lærlingene skal analysere de fundne indhold ved hjælp af forskellige hjælpemidler:
 - **Oversættelse:** Brug online oversættelsesværktøjer til at forstå indhold.
 - **Ordforråd:** Notér ukendte ord og brug ordbøger til at finde betydningen.
 - **Kildesøgning:** Find information om den person eller organisation, der har lavet indholdet, for at vurdere troværdigheden.
 - **Syntaks og grammatik:** Vurder sproget i indholdet, hvordan det er formidlet, og om der er særlige sproglige virkemidler i brug.

4. Forberedelse af præsentation

- Eleverne eller lærlingene forbereder en kort præsentation (f.eks. 5-10 minutter), hvor de:
 - Præsenterer deres fundne indhold.
 - Diskuterer, hvad budskabet er, og hvordan det præsenteres (billeder, sprog, hashtags).
 - Analyserer, hvilken målgruppe indholdet henvender sig til, og hvordan det påvirker opfattelsen af bæredygtighed.

5. Præsentation

Mål	Forslag til faglige aktiviteter
	○ Eleverne eller lærlingene præsenterer deres analyser for klassen. De kan bruge visuelle hjælpemidler som slides eller billeder fra sociale medier. 6. Klassediskussion ○ Efter præsentationerne kan klassen diskutere, hvordan sociale medier spiller en rolle i formidlingen af bæredygtighed, og hvilken indflydelse de mener, det har. 7. Refleksion ○ Eleverne eller lærlingene reflekterer over, hvilke hjælpemidler de fandt mest nyttige, og hvordan de kan anvende det lærte i fremtidige projekter.

Sprogbrug og sprogtilegnelse

Anvende et præcist og alsidigt ordforråd inden for relevante emner

Ordforrådsarbejde med bæredygtighed i fremmedsprog

Eleverne eller lærlingene skal udvikle et alsidigt ordforråd relateret til bæredygtighed og grøn omstilling på fremmedsprog ved at arbejde med forskellige aktiviteter.

1. Introduktion til emnet

- Læreren introducerer emnet bæredygtighed og grøn omstilling på fremmedsprog (f.eks. engelsk, tysk, fransk) og diskuterer vigtigheden af præcist og varieret ordforråd i denne kontekst.

2. Ordforrådsliste

- Læreren præsenterer en liste over centrale ord og fraser relateret til bæredygtighed på det valgte fremmedsprog (f.eks. "renewable energy," "waste sorting," "carbon footprint," "sustainable development" på engelsk).
- Eleverne eller lærlingene tilføjer nye ord, de kender, og diskuterer deres betydning og anvendelse på fremmedsprog.

3. Kategorisering

- Eleverne eller lærlingene deles op i grupper og får til opgave at kategorisere de præsenterede ord og fraser på fremmedsprog. De kan opdele dem i grupper som f.eks. energikilder, affaldshåndtering og bæredygtige praksisser.

4. Visuelle hjælpemidler

- Hver gruppe skal lave en plakat eller et digitalt mindmap, hvor de viser de kategoriserede ord og sætter dem i kontekst med billeder eller eksempler fra virkeligheden, alt sammen på fremmedsprog.

5. Praktiske aktiviteter

- Eleverne eller lærlingene arbejder i grupper for at planlægge en bæredygtig event (f.eks. en "green" festival eller et seminar om bæredygtig livsstil) og skal bruge det ordforråd, de har lært. De skal finde relevante fraser til at præsentere deres idéer på fremmedsprog.
- Hver gruppe præsenterer deres event for klassen, hvor de skal bruge det nye ordforråd aktivt på fremmedsprog.

Mål	Forslag til faglige aktiviteter
	6. Feedback ○ Klassen giver feedback på præsentationerne, og læreren fremhæver, hvordan ordforrådet er blevet brugt i konteksten af præsentationerne på fremmedsprog. 7. Refleksion ○ Eleverne eller lærlingene skriver en kort refleksion på fremmedsprog over, hvordan de har brugt det nye ordforråd, og hvordan de kan anvende det i fremtidige samtaler og præsentationer om bæredygtighed.

Mål	Forslag til faglige aktiviteter
Kultur- og samfundsforhold Drage sammenligninger mellem egen kultur og andres kultur samt redegøre for og forklare disse forskelle.	Affaldshåndtering i Danmark vs. USA Opgave: Eleverne eller lærlingene undersøger affaldshåndtering i Danmark sammenlignet med USA. Juster gerne lande efter relevans for fag og uddannelsesområde. Aktivitet: De skal finde ud af, hvordan affald sorteres i begge lande, og diskutere, hvorfor Japan har så strenge sorteringsregler. Præsentation: Grupperne præsenterer deres fund og redegør for, hvordan kulturelle normer påvirker affaldshåndtering. Bæredygtig transport i Danmark vs. Tyskland Eleverne eller lærlingene sammenligner bæredygtige transportmuligheder i Danmark med Tyskland. Juster gerne lande efter relevans for fag og uddannelsesområde. Aktivitet: De undersøger, hvordan offentlig transport er integreret i hverdagen i København sammenlignet med offentlig transport i Tyskland. Præsentation: Grupperne diskuterer fordele og ulemper ved transportmodellerne og redegør for, hvordan kultur og infrastruktur påvirker transportvalg. Fødevarerproduktion i Danmark vs. Storbritannien Eleverne eller lærlingene ser på bæredygtige fødevarerproduktionsmetoder i Danmark og Storbritannien. Juster gerne lande efter relevans for fag og uddannelsesområde. Aktivitet: De undersøger økologisk landbrug i Danmark versus traditionelle metoder i Storbritannien og diskuterer, hvordan lokale forhold påvirker bæredygtighed. Præsentation: Grupperne præsenterer deres resultater og redegør for, hvordan kulturelle traditioner og økonomiske forhold former fødevarerproduktion.

3 Tilrettelæggelse

3.1 Didaktiske principper

I fagbilaget står følgende:

”Arbejdssproget er overvejende fremmedsproget. Elevernes egen sprogproduktion i skrift og tale skal prioriteres højt. Undervisningen skal tage udgangspunkt i eleven eller lærlingens faglige niveau og tilrettelægges så vidt muligt med udgangspunkt i den eller de aktuelle erhvervsuddannelser. Undervisningen gennemføres med hovedvægt på helhedsorienteret undervisning. Undervisningens rammer skal give mulighed for, at eleven eller lærlingen kan bruge sin viden i erhvervsfaglig sammenhæng. Undervisningen skal vise sammenhængen mellem fagets metoder og modeller og eleven eller lærlingens uddannelsesområde, og der lægges vægt på fagets centrale arbejdsmetoder og tankegange ved løsning af konkrete problemstillinger. Der arbejdes med faglig progression i forhold til abstraktionsniveau. For eux-elever gælder det at faget indgår som grundlag for den videre undervisning på b-niveau i engelsk. Stof læst på c-niveau indgår i optællingen af det samlede stof på b-niveau. Der udarbejdes en oversigt over gennemført undervisning, hvor læst stof, omfang i tid og særligt fokus i forløbet samt arbejdsformer indgår. Underviseren udarbejder en beskrivelse af studerede emner, emnets omfang i tid samt særligt pædagogisk fokus. Beskrivelsen sendes til censor ved prøve.”

Din tilrettelæggelse af undervisningen i fremmedsprog tager udgangspunkt i fagets mål og i hvordan eleverne arbejder med målene.

Engelsk er med erhvervsuddannelsesreformen i 2015 blevet et fag, der indgår i optagelseskravene til skoleundervisningen i hovedforløbet i mange forskellige uddannelser.

Sproglige dimensioner i tilrettelæggelsen

Følgende dimensioner bør indgå, når du tilrettelægger undervisningen:

Den mundtlige dimension

Eleven indgår i dialog om eksempler på egen og andres dokumentation. Eleven eller lærlingen præsenterer, redegør for, forklarer eller kommenterer sit eget og andres produkter.

Den skriftlige dimension

Den skriftlige dimension spiller en central rolle i faget. Du tilrettelægger elevernes arbejde med at skrive, så det indgår i undervisningsforløb sammen med de indholdsområder, tekster og emner, som i øvrigt indgår i undervisningen. Den skriftlige dimension kan omhandle selve produktet, der er målet for læringsaktiviteten, f.eks. en avisartikel, et læserbrev, en arbejdsbeskrivelse eller en reklame. Den skriftlige dimen-

sion kan også omhandle en del af grundlaget for eleven eller lærlingens færdige produkt (elevens arbejdsproces): et manuskript eller storyboard til en film, en beskrivelse af en idé, en logbog over et projektarbejde, en e-mail til en virksomhed mv.

Multimodale fremstillingsformer

Multimodale fremstillingsformer indeholder forskellige repræsentationsformer. Repræsentationsformerne anskuer emner fra forskellige vinkler og supplerer dermed hinanden. Repræsentationsformer i en multimodal tekst kan være billeder, billedtekst, diagrammer, mimik og gestik, foto, film, malerier, symbolske skrifttegn, mundtlig fremstilling, skriftlig fremstilling mv.

Elevens niveau

Niveauerne F, E, D og C

Elevernes forudsætninger og faglige niveau (F, E, D eller C) er med til at bestemme, hvordan du tilrettelægger undervisningen.

Det afsluttende niveau i fremmedsprog fastsættes i eleven eller lærlingens uddannelsesplan. Det afsluttende niveau er bestemt af dels eleven eller lærlingens faglige forudsætninger og faglige niveau, når eleven eller lærlingen påbegynder grundforløbet, dels af de optagelseskrav til skoleundervisningen i hovedforløbet, som er fastsat af uddannelsens faglige udvalg i uddannelsesbekendtgørelsen.

Elevens forudsætninger, valg af uddannelse eller ønske om afklaring af uddannelsesretning indvirker på, hvordan du vægter mål, vælger indhold og differentierer undervisningen. Det vigtigt at du er opmærksom på målgruppen. Elever i ungesporet vil have andre forudsætninger, præferencer og tilgange til det at lære end elever i voksensporet.

Elevens niveau – eux særligt for engelsk

For eux-elever på 1. del af grundforløbet er den vejledende varighed af faget 3,0 uger på niveau C, uanset eleven eller lærlingens forudgående niveau.

Elever der ikke har opnået niveau C i engelsk, når de påbegynder grundforløbets 2. del, kan være henvist til VUC eller åben uddannelse for at opnå dette niveau.

Elever, der har valgt eux, skal derfor afslutte engelsk på niveau C i grundforløbets 1. del. eleven eller lærlingen skal efterfølgende afslutte engelsk i hovedforløbet på det gymnasiale niveau B. I de merkantile uddannelser afslutter eleven eller lærlingen engelsk på niveau B ved afslutningen af det studiekompetencegivende år forud for hovedforløbsundervisningen.

Når du udvælger stof og tilrettelægger undervisningen i engelsk niveau C i et eux-forløb, tager du pejling på det gymnasiale niveau B for at sikre en velfungerende sammenhæng mellem niveau C og slutniveauet på niveau B.

På niveau C er det derfor både vigtigt og hensigtsmæssigt at arbejde med et eller flere engelsksprogede områder. Det vil endvidere være hensigtsmæssigt at organisere undervisningen i erhvervsuddannelserne i to til tre emner, der umiddelbart åbner mulighed for godskrivning i forhold til niveau B.

Alle eux-elever skal obligatorisk afslutte engelsk på niveau B på grundlag af et afsluttet niveau C i erhvervsuddannelserne. Eleven eller lærlingens gennemførte niveau C skal derfor kunne godskrives i forhold til niveau B. I læreplanen for engelsk B på eux 2.del beskrives der, at læst stof på niveau C indgår i den samlede optælling af læste sider på niveau B. Der er ikke bestemmelser om, hvor mange normalsider, der forventes læst på niveau C. I det omfang det er muligt kan dette evt. koordineres mellem underviseren på grundforløbet og underviseren på niveau B, hvorfor en beskrivelse af gennemgået stof, omfang i tid og pædagogisk fokus er nødvendig.

Helhedsorientering

Du anvender erhvervsdidaktiske principper, når du planlægger, gennemfører og evaluerer din undervisning. Det betyder, at du sigter på, at faget indgår meningsfuldt i fagspecifikke uddannelses-, undervisnings- og læreprocesser i elevernes uddannelse. Samtidigt har du sigte på fremmedsprogsfagets kernestof og faglige mål.

Kernestof i helhedsorienteret undervisning

Du bringer kernestoffet i spil gennem en vifte af varierede opgaver. Opgaverne kan indgå i korte fremmedsprogsfaglige kursusforløb eller være knyttet op på en helhedsorienteret undervisning i samspil med andre fag.

Stof til undervisningen i fremmedsprog vælger du ud fra, at dine elever skal opnå viden, færdigheder og kompetencer inden for de fire overordnede områder: Kommunikation, kommunikationsstrategier, sprogbrug og sprogtilegnelse samt kultur og samfund.

Helhedsorientering og tværfaglighed

En væsentlig udfordring for din undervisning i fremmedsprog er, at du integrerer de fire områder, de faglige mål og delmål, og kernestof på en helhedsorienteret måde.

Dit valg af stof og din tilrettelæggelse af undervisningen skal understøtte, at undervisningen i faget giver mening for eleven eller lærlingen på en helhedsorienteret måde, og at læringsmålene spiller sammen med læringsmål fra erhvervsuddannelsens øvrige fag.

Fremmedsprogsfagets læringsmål i samspil med de andre fag

Fremmedsprogsfaget, erhvervsfagene, de uddannelsesspecifikke fag og de øvrige grundfag rummer hver især faglige mål, der alle bidrager til en fællesmængde af mål om

- faglig læsning
- formidling
- kommunikation
- anvendelse af multimodale medier
- tekster med flere repræsentationsformer, samt læsning, mundtlig og skriftlig fremstilling

I forhold til denne fælles mængde af mål bidrager fremmedsprogsfaget med særligt fokus på sprog og virkemidler i tekstarbejde, tekstanalyse, sproglig iagttagelse, mundtlig og skriftlig fremstilling og kommunikative strategier. Det sproglige og strategiske perspektiv bidrager særligt til elevernes læring i de tværfaglige og helhedsorienterede læringsaktiviteter.

Progression og differentiering

Du tilrettelægger undervisningen med gradvis progression ud fra eleven eller lærlingens forudsætninger for at lære. Heri indgår faglig kompleksitet i metode og stofvalg, samt krav til selvstændighed og ansvar hos eleven eller lærlingen i forhold til faglig udvikling. Gennemsigtige kriterier for, hvornår målene er opfyldt, skal kunne danne grundlag for eleven eller lærlingens progression.

Progression i forhold til læringsmål handler om:

- Eleven eller lærlingens viden: at have grundlæggende kendskab eller at have avanceret viden.
- Eleven eller lærlingens færdigheder: at have grundlæggende eller rutinerede eller avancerede færdigheder.
- eleven eller lærlingens kompetencer: at kunne anvende færdigheder kompetent i konkrete kontekster.
- Eleven eller lærlingens refleksion og innovation: at kunne reflektere og udvikle ny viden og nye metoder på grundlag af kendt viden og kendte færdigheder og kompetencer.

At udfordre fagligt

Eleverne oplever gennem din undervisning stigende selvstændighed, ansvar, faglig mestring og succes med at lære. Forudsætningen herfor er, at du vælger stof med gradvist stigende sværhedsgrad på lige netop det niveau, hvor du både udfordrer eleven eller lærlingen, og hvor eleven eller lærlingen samtidigt lykkes med opgaverne.

Differentiering

Du differentierer din undervisning i forhold til hver enkelt elevs niveau. Din undervisning inviterer eleven eller lærlingen indenfor i læringsrummet og åbner mulighed for, at eleven eller lærlingen sætter egne mål, oplever at mestre faget og opnår faglig succes ud fra egne forudsætninger. eleven eller lærlingen skal udvikle egne strategier for at lære. eleven eller lærlingen indgår og lærer individuelt i et fælles læringsrum.

Fra fagets mål til konkrete læringsmål for undervisningen

Du underviser læringsmålstyret. Når du tilrettelægger undervisningen ud fra fagets identitet og formål og de overordnede områder og faglige mål, oversætter du fagbilagets abstrakte formuleringer til læringsmål. Læringsmålene skal være konkrete, specifikke, målbare, opnåelige, relevante, resultatorienterede og tidsafgrænsede, således at eleverne kan anvende dem som konkret målestok for succes med deres arbejde.

Hold styr på målene

Informér eleven eller lærlingen i et elevvenligt sprog om målene. Du sikrer dig, at undervisningens helhedsorienterede opgaver, cases og projekter åbner mulighed for at opnå målene. At holde styr på læringsmålene i helhedsorienterede tværfaglige læringsaktiviteter er en af dine udfordringer. Eleverne skal være bevidste og orienterede om de læringsmål fra fremmedsprogfaget, som indgår i læringsaktiviteterne.

Feedback ud fra læringsmål

Du giver løbende feedback ud fra læringsmålene på eleven eller lærlingens færdige produkter og på eleven eller lærlingens arbejds- og læreprocesser og strategier til at lære. Din feedback er med til at fastholde eleven eller lærlingens fokus på læringsudbyttet. Feedback til eleven eller lærlingen kan være med til, at eleven eller lærlingen flytter fokus fra at blive færdig med et produkt til at opnå øget mestring ved at forstå processer, begreber og sammenhænge i faget. At eleven eller lærlingen forstår processer og sammenhænge betyder, at eleven eller lærlingen kan overføre og anvende dem i nye ukendte situationer.

3.2 Arbejdsformer

I fagbilaget står følgende:

”Undervisningen tager udgangspunkt i eleven eller lærlingens erhvervsuddannelse, hverdag og almene dannelse. Undervisning og arbejdsformer, der fortrinsvis er lærerstyrede, skal gradvist afløses af undervisning og arbejdsformer, der giver eleverne større selvstændighed, og ansvar. Arbejdsformer og metoder skal passe til de faglige mål. Faget tilrettelægges helhedsorienteret og som en del af undervisningen arbejdes der med at undersøge problemstillinger og vurdere løsninger, hvor fagets viden og metode anvendes.”

Du vælger og varierer arbejdsformer ud fra om de er relevante i forhold til emnet, undervisningens mål og indhold, . Elevernes forudsætninger for at lære er forskellige. Du tilrettelægger derfor undervisningen med brug af mange forskellige strategier for læring og med mange forskellige arbejdsformer. I dit katalog af arbejds- og samarbejdsformer kan indgå klasseundervisning, foredrag, kollaborativ læring, kooperativ læring, casearbejde, opgavebaseret arbejde, projektarbejde, praksisnær undervisning, individuelt arbejde, gruppearbejde, skriftligt arbejde samt mundtlige diskussioner og fremlæggelse.

Når du vælger arbejdsformer, vægter du:

- at eleverne deltager aktivt i undervisningen
- at eleverne tager ansvar for at deltage i undervisningen
- at elevernes udvikler sig fagligt hen imod kriterierne for undervisningens mål

Du evaluerer de valgte arbejdsformer med eleverne med fokus på, hvad eleverne har lært ved at anvende dem og for at få grundlag for fremadrettet at kunne vælge eller videreudvikle arbejdsformer med en høj læringseffekt.

3.3 IT i undervisningen

I fagbilaget står følgende:

”Elevernes forståelse af digitale mediers mulige bidrag til deres faglige læring udvikles, så de kan foretage aktive og kritiske valg af brugen af it til at støtte de sproglige kompetencer og evnen til at udtrykke sig klart og nuanceret på fremmedsproget. Elevernes evne til at søge, sortere og udvælge samt formidle relevant fagligt materiale med kritisk bevidsthed skal udvikles. Eleverne skal opnå viden om digitale mediers betydning for kommunikation, så de kan indgå ansvarligt, kritisk og etisk bevidst i globale og digitale fællesskaber.”

Det er uundgåeligt at it og medier fylder en del i den daglige undervisning i fremmedsprog. Det være sig som kommunikativt værktøj og som redskab. Undervisningen i fremmedsprog skal derfor også bidrage til at udvikle elevernes digitale dannelse; analytisk, kritisk og kreativ forståelse af it og medier.

Som en del af den videre kompetenceudvikling i fremmedsproget indgår brugen af it på forskellige måder, f.eks.:

- informationssøgning
- kommunikation med andre via e-mail, blogs, sociale medier mv.
- præsentationsprogrammer – multimodalt med tekst, film, billeder, grafer, lyd, gestik mm.
- hjemmesider som genstand for analyse og som omdrejningspunkt i samtale
- Hjemmesider som eleven eller lærlingens kommunikations og præsentationsmiddel, f.eks. ved formidling af dokumentation for faget.
- tekstbehandlingsprogrammer
- lydoptagelser.
- videooptagelser

Arbejdet med at anvende it knyttes sammen med undervisningen i kommunikative strategier:

Eleverne anvender tekstbehandlingsprogrammer til skriftlig fremstilling, præsentationsprogrammer til at understøtte mundtlig fremlæggelse, mind-map-programmer til at få ideer og bearbejde dem, e-mail og sociale medier til interaktiv kommunikation, netbaserede platforme til samarbejde om projekter, multimodale medier til at anskue og præsentere et emne fra forskellige vinkler.

Du træner eleverne i at søge og kritisk vælge velegnede it-løsninger til fremstilling af deres dokumentation.

Du kan således i din undervisning åbne op for, at eleven eller lærlingen vælger multimodale løsninger, hvor forskellige repræsentationsformer spiller sammen. Endvidere kan eleverne søge og vælge velegnede it-løsninger til at fremstille faglig dokumentation, hvor også den skriftlige dimension indgår.

3.3.1 Cybersikkerhed

Cybersikkerhed inddrages i fremmedsproget, hvor det er relevant og kan anvendes i tværfagligt og helhedsorienteret i arbejdet med grundfagets mål og kernestof.

Cybersikkerhed eller digitalsikkerhed er måden hvorpå digitale oplysninger, enheder og aktiver beskyttes. Eleverne eller lærlingene skal derfor opnå en forståelse for hvilke data, der skal beskyttes, hvorfor disse data skal beskyttes, og hvordan data beskyttes.

Cybersikkerhed kan inddrages i undervisningen i fremmedsprog på erhvervsuddannelserne på flere måder:

1. Integrer emnet i sprogøvelser: Eleverne eller lærlingene kan få øvelse i at skrive og tale om cybersikkerhed i fremmedsproget, fx ved at skrive e-mails og breve om emnet eller ved at deltage i diskussioner og debatter.
2. Brug eksempler fra andre lande: Eleverne eller lærlingene kan arbejde med konkrete eksempler på cybersikkerhedsproblematikker i andre lande og diskutere deres synspunkter og løsningsforslag på deres modersmål.
3. Brug cases og rollespil: Eleverne eller lærlingene kan arbejde med cases og rollespil, hvor de skal tage stilling til og løse forskellige scenarier omkring cybersikkerhed på fremmedsproget.
4. Inkluder emnet i projektarbejde: Eleverne eller lærlingene kan arbejde med projekter, der relaterer til cybersikkerhed, fx undersøgelse af en virksomheds IT-sikkerhed i et andet land eller udvikling af en kampagne om cybersikkerhed på fremmedsproget.
5. Brug relevante materialer: Inkorporer relevante materialer som artikler, videoer, infographics, og andre medier i undervisningen, som kan give eleverne mulighed for at se og lære om cybersikkerhed i et internationalt perspektiv.

Ved at inddrage cybersikkerhed i undervisningen i fremmedsprog kan eleverne få øvelse i at forstå og kommunikere om emnet på fremmedsproget, samtidigt med at de får værktøjerne til at beskytte sig selv og deres arbejdsplads mod cybertrusler i en global kontekst.

3.4 Samspil med andre fag

I fagbilaget står følgende:

”Faget fremmedsprog er et alment, erhvervsfagligt tonet sprog- og kulturfag med berøringsflader til andre fag og undervisningsforløb, der indgår i erhvervsuddannelserne. Faget skal således indgå i samspil med øvrige fag og undervisningsforløb, hvori der indgår erhvervsfaglige, samfundsmæssige eller kulturelle forhold med internationalt perspektiv.”

Du kan med fordel samarbejde med de andre lærere i uddannelsen om at skabe samspil mellem de læringsmål, der indgår i læringsaktiviteterne - både de overordnede fagmål om viden, færdigheder og kompetencer, og de konkrete læringsmål, som er knyttet til undervisningens aktiviteter.

At den enkelte lærers undervisning lykkes, afhænger i høj grad af det gode lærerteams respekt for hver enkelt lærers særlige faglighed.

Modellen fra forsiden af vejledningen viser forenklet fagene i en fagretning, hvor de faglige mål supplerer hinanden. Samtidig bliver fagenes særlige begreber og metoder respekteret og inddraget i en helhed.

Fremmedsprog åbner mulighed for et internationalt og globalt perspektiv på erhvervsfaglige og samfundsmæssige forhold.

Faget bør spille sammen med øvrige fag og undervisningsforløb, hvori der netop indgår disse erhvervsfaglige, samfundsmæssige eller kulturelle forhold med internationalt perspektiv.

De tekster og temaer, du vælger at bringe i samspil med andre fag i det erhvervsfaglige hovedområde, kan være med til at afklare eleven eller lærlingens valg af uddannelse og praktik. Faget kan bidrage til, at eleverne tilegner sig fagligt stof på fremmedsproget, og at eleverne får lyst til et praktikophold og faglig kompetenceudvikling i udlandet.

4 Dokumentation

I fagbilaget står følgende:

"Den skriftlige dokumentation vægtes, men multimodale og digitale medier og teksttyper inddrages og anvendes aktivt i eleven eller lærlingens dokumentation. Elevens dokumentation fordeles jævnt over undervisningen og integreres i arbejdet med kernestoffet samt tilrettelægges med progression. Elevens dokumentation omfatter teksttyper, som har relevans i forhold til eleven eller lærlingens uddannelsesretning og fremtidige jobsituation i erhvervslivet, til eleven eller lærlingens videre uddannelse samt i forhold til eleven eller lærlingens personlige udvikling. Det skriftlige arbejde omfatter processkrivning og erhvervskommunikativ skrivning."

Det skal fremgå klart for eleverne, hvad du måler deres dokumentation på, og hvad de skal gøre for at opfylde målene.

Du tilrettelægger eleven eller lærlingens arbejde med dokumentation helhedsorienteret. Dokumentationen skal give mening for eleven eller lærlingen og hænge sammen med fagets og uddannelsens mål.

Elevens egen dokumentation bygger på viden om sprog, layout, struktur og indhold i de professionelle færdige tekster, der indgår i tekstarbejdet i fremmedsprogsfaget. Eleverne undersøger den professionelle færdige tekst for at overføre metoder og teknikker herfra til deres egne produkter.

Elevens dokumentation omfatter faglige teksttyper, der er relevante for eleven eller lærlingens uddannelsesretning og fremtidige jobsituation i erhvervslivet, samt teksttyper, der er relevante for eleven eller lærlingens videre uddannelse og for eleven eller lærlingens personlige udvikling.

4.1 Selvvalgt emne

I fagbilaget står følgende:

"I undervisningen indgår et selvvalgt emne, som bestemmes i samråd mellem lærer og elev. Det selvvalgte emnes indhold tager udgangspunkt i eleven eller lærlingens erhvervsfaglige hovedområde eller uddannelse eller studerede emner i undervisningen. Der udarbejdes en synopsis og et præsentationsmateriale. Hvis emnet allerede er behandlet i undervisningen, skal der være tale om en indholdsmæssig fordybelse eller udvidelse i forhold hertil."

Eleven kan udarbejde en synopsis og præsentationsmateriale om et selvvalgt emne. Det selvvalgte emne tager udgangspunkt i det erhvervsfaglige hovedområde eller den uddannelse, som eleven eller lærlingen har valgt.

Hvis emnet allerede har været behandlet i undervisningen, skal der være tale om en indholdsmæssig fordybelse.

I eleven eller lærlingens dokumentation indgår de forskellige fremstillingsformer: skriftlige, mundtlige og multimodale.

En synopsis indeholder som minimum:

- Forside med emne og evt. titel
- Indledning
- Problemformulering
- Delkonklusion
- Kildeoversigt

Procesorienteret dokumentation

Eleven arbejder procesorienteret med dokumentation. I processen indgår f.eks.:

- afklaring af opgaven: brainstorming om emne, målgruppe, valg af medier, budskab, holdning, hvilke medier, hvilken teksttype
- tænkeskrivning - fokus på afklaring og kreativ proces
- sortering, udvælgelse og strukturering af materiale
- valg af medier og repræsentationsformer til formidling
- processkrivning med vejledning og respons fra samarbejdspartnere (andre elever) med fokus på skriveprocessen
- formidlingsskrivning: justering, gennemskrivning og gennemredigering af materiale på grundlag af vejledning og respons
- layout
- korrektur med fokus på korrekt sprogbrug, retstavning, tegnsætning og layout
- præsentation af produkt for samarbejdspartnere
- final justering
- aflevering eller anvendelse i større sammenhæng til en præsentation

Arbejdsportfolio

Elevernes dokumentation kan med fordel opsamles i eleven eller lærlingens arbejdsportfolio. Ved at anvende arbejdsportfolio kan du aflæse kontinuitet, sammenhæng og progression i eleven eller lærlingens arbejde. Det kan du gøre ved at få et samlet overblik over eleven eller lærlingens tekster og den feedback, som du har givet til eleven eller lærlingen over tid. Du kan registrere eleven eller lærlingens stærke sider og behov for at udvikle sig.

Fra udkast til færdig tekst

Arbejdsportfolioen indeholder alle de tekster, eleven eller lærlingen har arbejdet med - fra udkast til den gennemarbejdede opgave. Skriftlige arbejder, der er udformet i samarbejde med andre, opbevares ligeledes i portfolioen med markering af, hvad eleven eller lærlingen selv er ansvarlig for.

Portfolioen kan oprettes i en papirversion eller i digitalt format, eller begge dele. Det er eleven eller lærlingens ansvar at vedligeholde arbejdsportfolioen, men du skal jævnligt gøre eleven eller lærlingen opmærksom på dette ansvar.

5 Evaluering

5.1 Løbende evaluering

I fagbilaget står følgende:

“ Undervisningen og eleven eller lærlingens udbytte heraf evalueres løbende. Evalueringens formål er at understøtte progression i den enkelte elevs læring og skal sikre, at eleven eller lærlingen reflekterer over sin faglige udvikling i forhold til faget og eleven eller lærlingens fremtidige erhverv.”

Evaluering af eleven eller lærlingen

Din evaluering af eleven eller lærlingen omfatter løbende formativ evaluering i undervisningen og afsluttende summativ evaluering i form af dels en standpunktskarakter, dels en prøvekarakter ved den afsluttende prøve i faget, såfremt faget bliver udtrykt til eksamen. Du evaluerer eleven eller lærlingens præstationer ud fra fagets mål på niveauet i forhold til viden, færdigheder og kompetencer.

Gensidig lærer-elev feedback

Gensidig lærer-elev feedback kan være med til at skærpe både din og eleven eller lærlingens fokus på, hvad der skal til for at eleven eller lærlingen opnår læring, og hvad der skal til, for at du bliver bedre til at understøtte, at eleven eller lærlingen lærer.

Formål med formativ evaluering

Når du evaluerer formativt i undervisningen, tager du udgangspunkt i kriterierne for at opfylde læringsmål i forbindelse med en konkret aktivitet. Du differentierer i forhold til eleven eller lærlingens forudsætninger og behov for at lære.

Når du fastsætter læringsmål for undervisningen, udmønter du fagets abstrakte mål på en tydelig og konkret måde. Du formulerer målene, så de handler om undervisningens aktiviteter, og så det står klart for eleven eller lærlingen, hvad du evaluerer på. Du lægger handleplaner sammen med eleven eller lærlingen. Det gør du ud fra eleven eller lærlingens faglige niveau. Men du har samtidig fokus på at arbejde med eleven eller lærlingens viden om og færdigheder i at anvende strategier til at lære.

Planlægningen af den løbende evaluering foregår sammen med eleven eller lærlingen. I denne proces indgår svar på følgende spørgsmål:

- Hvad er formålet med at evaluere?
- Hvad skal evalueres?
- Hvem evaluerer?
- På hvilke læringsmål, der evalueres?
- Hvilke kriterier bygger evalueringen på?
- Hvornår foregår evalueringen?
- Hvilken form har evalueringen?

Den formative evaluering har som sit første formål, at du understøtter eleven eller lærlingens faglige udvikling og eleven eller lærlingens viden om at lære og om at anvende strategier til at lære og opfylde læringsmålene. Den formative evaluering har som andet formål, at du som underviser får feedback fra eleven eller lærlingen i forhold til eleven eller lærlingens læringsudbytte.

Feedback til eleven eller lærlingen

Når du underviser, giver du feedback ud fra læringsmålene på eleven eller lærlingens proces. Du vejleder og faciliterer. Det kan du gøre ved at holde eleven eller lærlingens fokus på læringsmålene for processen og evalueringen ift. målopfyldelsen. Du peger på muligheder, som eleven eller lærlingen måske ikke har set, gør opmærksom på hjælpemidler som eleven eller lærlingen med fordel kan anvende, på strategier som eleven eller lærlingen skal arbejde på at udvikle, på sprogbrug som skal justeres mv.

Feedback til dig

Du evaluerer gennemført undervisning ud fra læringsmålene for at opnå et justeret grundlag for at tilrettelægge undervisning på ny.

Elevernes feedback til dig på, hvad der giver læring for dem, er et værdifuldt værktøj, når du evaluerer din egen undervisning og effekt på eleven eller lærlingens læring. Når elever giver dig feedback ud fra undervisningens mål, bliver du selv så dygtig, som du kan. Effektiv feedback fra elever forudsætter, at din evaluering og elevernes feedback sker på samme grundlag i form af klart formulerede læringsmål.

Formativ og summativ evaluering

Arbejdsportfolien kan indgå som grundlag for den løbende formative evaluering og som grundlag for den afsluttende summative standpunktsbedømmelse.

Den formative evaluering handler om, at du jævnligt sammen med eleven eller lærlingen kigger portfolioen igennem for at få overblik over eleven eller lærlingens faglige styrker og udviklingsbehov. På grundlag af samtalen om teksterne i portfolioen, kan du sammen med eleven eller lærlingen lægge en handlingsplan for eleven eller lærlingens arbejde med dokumentation i faget. Samtalen kan træne eleven eller lærlingen i at forholde sig konstruktivt og evaluerende til egne tekster.

Portfolioen kan også bruges til, at elever sparrer med hinanden - giver respons med forslag til forbedringer af produkt og proces ved fremstilling, eller vejlede hinanden gennem hv-spørgsmål, der udfordrer og åbner op for, at den vejlede elev udvikler sine egne tanker på baggrund af samtalen.

Arbejde med portfolio

Arbejdet med portfolioen til løbende formativ evaluering kan som udgangspunkt foregå i fem faser:

1. Eleven samler egne og fælles (udarbejdet med andre) tekster, samt feedback fra læreren.
2. Du gennemgår eleven eller lærlingens portfolio for at udarbejde en skitse til en individuel handleplan for eleven eller lærlingen og fokuspunkter for, hvordan eleven eller lærlingen skal arbejde med faget.
3. Du udarbejder feedback til eleven eller lærlingen på den samlede portfolio.

4. Du gennemgår din skitse til handleplan med eleven eller lærlingen for at sætte klare læringsmål for eleven eller lærlingens arbejde med faget og med strategier til at løse opgaver. De klare mål bliver afstemt i forhold til eleven eller lærlingens forudsætninger og i forhold til mål om viden, færdigheder og kompetencer på niveau F, E, D og C.
5. Du følger op og giver løbende feedback på eleven eller lærlingens arbejde med udgangspunkt i handleplanen.

5.2 Afsluttende standpunktsbedømmelse

I fagbilaget står følgende:

"Når eleven eller lærlingen har afsluttet undervisningen, afgives en standpunktskarakter, der udtrykker eleven eller lærlingens aktuelle standpunkt. eleven eller lærlingen bedømmes i forhold til fagets mål, og karakteren gives på baggrund af eleven eller lærlingens dokumentation og øvrige præstationer og munder ud i en samlet vurdering af eleven eller lærlingens kompetencer i faget."

Standpunktskarakter giver du, når undervisningen i faget slutter. Du giver den i forhold til, i hvor høj grad eleven eller lærlingen opfylder fagets mål om viden, færdigheder og kompetencer på det tidspunkt, hvor du giver karakteren. Du giver standpunktskarakteren på baggrund af en samlet vurdering af eleven eller lærlingens præstation og niveau.

Eleven skal kende grundlaget for evalueringen. Kriterierne for at opfylde læringsmålene skal indgå i din planlægning af undervisningen. De skal være velkendte af eleven eller lærlingen fra den løbende evaluering. Kriterierne tager udgangspunkt i fagets formål og i fagets mål om viden, færdigheder og kompetencer.

En helhedsorienteret undervisning med en høj grad af tværfaglighed stiller særligt store udfordringer til dig i forhold til at formulere kriterier for at opfylde fremmedsprogfagets mål. Du skal formulere kriterierne skarpt og præcist, så eleven eller lærlingen kan identificere dem og arbejde på at opfylde dem, også når de indgår i tværfaglige helhedsorienterede sammenhænge. Klare kriterier er med til at sikre, at du tilgodeser alle fagets mål, når du tilrettelægger undervisningen, og når du evaluerer eleven eller lærlingens standpunkt.

5.3 Afsluttende prøve

I fagbilaget står følgende:

"Der henvises til § 9 i denne bekendtgørelse for uddannelser, der udbydes med caseeksamen. Skolen vælger for det enkelte hold én af følgende to prøveformer:"

Prøveform a: Caseeksamen	Prøveform b: Lodtrækning af spørgsmål
Prøven tilrettelægges på grundlag af en kendt case om en konkret virksomhed eller branche, udarbejdet af den prøveafholdende skole, evt. i samarbejde med en branche eller virksomhed. Ved undervisningens afslutning gennemføres en casearbejdsdag, hvor eleverne stilles 5-7 caseopgaver. Arbejdsdagen har en varighed på 6 timer. Eleverne arbejder individuelt eller i grupper og må modtage vejledning. Eleverne afleverer individuelle besvarelser af opgaverne ved arbejdsdagens afslutning. Caseopgaverne udformes, så mindst én opgave inddrager elevernes selvvalgte emne. Caseopgaverne skal til sammen dække de væsentlige faglige mål, som skolen har udvalgt til prøven. Der afholdes en mundtlig prøve af 30 minutters varighed, inklusiv votering. Eksaminationen tager udgangspunkt i de stillede caseopgaver. Censor beslutter hvilke af de 5-7 opgaver, som der er grundlag for eksaminationen og som eksaminationen indledes med. Under eksaminationen inddrager eleven eller lærlingen sit selvvalgte emne. Til de valgte opgaver stilles yderligere to ukendte spørgsmål, som uddyber relevant kerne stof i forlængelse af caseopgaven. Spørgsmålene stilles under eksaminationen af eksaminator. Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af eleven eller lærlingens præstation. Caseopgaverne, de ukendte spørgsmål samt en fortegnelse over hver enkelt elevs selvvalgte emne sendes til censor forud for prøvens afholdelse.	Der afholdes en mundtlig prøve på grundlag af eleven eller lærlingens selvvalgte emne samt en ukendt opgave. Prøvens grundlag skal tilsammen dække de væsentlige faglige mål, som skolen har udvalgt til prøven. Den ukendte opgave tildeles ved lodtrækning umiddelbart forud for den fastsatte forberedelsestid, som normalt er på 60 minutter. Eksaminationen af eleven eller lærlingen varer ca. 30 minutter, inklusive votering. Eksaminationen er todelt. Den ene del består af eleven eller lærlingens præsentation af løsningen af den ukendte opgave samt en efterfølgende samtale om opgaven mellem elev og eksaminator. Den anden del består af eleven eller lærlingens præsentation af sit selvvalgte emne, og suppleres med uddybende spørgsmål fra eksaminator. Der gives én karakter ud fra en helhedsvurdering af eleven eller lærlingens præstation. De ukendte opgaver samt en fortegnelse over hver enkelt elevs selvvalgte emne sendes til censor forud for prøvens afholdelse.

Praksisnær prøve i viden, færdigheder og kompetencer

Skolen udarbejder eksamensopgaver, der:

- a) giver eleven eller lærlingen mulighed for at dokumentere fagets viden, færdighed og kompetencer skriftligt, mundtligt og multimodalt
- b) er praksisnære i forhold til at åbne for dokumentation af fremmedsprogfagets viden, færdigheder og kompetencer ved prøven med kobling til
 - praksis i faget - kendt af eleven eller lærlingen fra arbejde med faget
 - praksis i eleven eller lærlingens uddannelse - kendt af eleven eller lærlingen fra helhedsorienterede undervisningsaktiviteter

- praksis i virksomhed/branche i forhold til eleven eller lærlingens erhvervsvalg og ønsker - kendt af eleven eller lærlingen fra arbejde med brancherettede cases og projekter

En praksisnær prøve har en positiv tilbagevirkning på undervisningens praksisnærhed.

Eksamensspørgsmålene og eksamensopgaverne tager udgangspunkt i eleven eller lærlingens selvvalgte emne samt i en virksomhedsbaseret case med tilhørende ukendte opgaver (prøveform a) eller i en ukendt opgave (prøve-form b).

Ved en skriftlig ukendt opgave kan eleven eller lærlingen eksempelvis blive bedt om at:

- redegøre for hvordan teksterne er blevet til
- give konkrete eksempler der viser styrker og svagheder i teksterne
- give forslag til forbedringer af det skriftlige produkt
- vurdere sprog og evnen til at skrive forskellige teksttyper og til at styre en skriveproces
- analysere og vurdere sine tekster ud fra skriveformål, valg af medie, virkemidler, layout, tiltænkt modtager mv.

De tekster, som eleven eller lærlingen har udarbejdet i forberedelsestiden, og som danner grundlag for eksaminationen, skal være synlige og tilgængelige for såvel elev, censor som eksaminator under eksaminationen.

Ved caseprøven må eleven eller lærlingen i forberedelsestiden

- tale med andre elever
- modtage teknisk og administrativ vejledning og support fra skolen
- modtage faglig vejledning for at komme i gang med løsning af opgaverne
- modtage faglig vejledning af skolens lærere under prøveforløbet

I og med caseprøven er defineret som en caseundervisningsdag er dagen lærerstyret. Som underviser strukturerer du dagen således eleverne udarbejder besvarelser i alle caseprøvens opgaver. Inden caseundervisningsdagen har eleverne udarbejdet og afsluttet arbejdet med deres selvvalgte emne.

Hjælpemidler

Skolen stiller de hjælpemidler til rådighed, som er forudsætning for at løse de udleverede opgaver i forberedelsestiden og for at kunne fremlægge dem under eksaminationen. Da eksamen er praksisnær i forhold til den gennemførte undervisning, har eleven eller lærlingen samme hjælpemidler til rådighed under forberedelsen og under eksaminationen som i den undervisning, der danner grundlag for prøven.

Eksaminationstid

Eksaminationstiden omfatter tid til at eleven eller lærlingen får tildelt den opgave, der eksamineres i, bliver eksamineret og bliver tildelt en begrundet karakter. Derudover omfatter eksaminationstiden tid til at censor og eksaminator kan udarbejde notater til dokumentation i forbindelse med en eventuel klagesag, tid til at eksaminator og censor kan votere og nå til enighed om en karakter samt det faglige grundlag for denne karakter. Det betyder, at selve eksaminationen af eleven eller lærlingen må få

en varighed af ca. 20-22 minutter pr. elev. Skolen skal ifølge eksamensbekendtgørelsen i sin eksamensplan informere eleven eller lærlingen om prøveforløbet. Her kan skolen oplyse eleven eller lærlingen om den tid, eleven eller lærlingen har til rådighed til selve eksaminationen.

Bedømmelse og de fire grundelementer ved prøven

Fremmedsprogsfaget kan blive udtrukket som eksamensfag. Ved prøven skal eleverne være bevidste og vidende om hvilke væsentlige fagmål, der indgår i prøven og hvilke kriterier, de bliver bedømt ud fra.

Elevens selvvalgte emne

Elevens selvvalgte emne indgår som en del af grundlaget for eksaminationen efter fagbilagets bestemmelser ved prøveform a og prøveform b i fagbilagets eksamensbestemmelser.

Ved den merkantile caseprøve indgår eleven eller lærlingens selvvalgte emne ikke som eksaminationsgrundlag.

Prøven følger regler i karakterbekendtgørelsen, eksamensbekendtgørelsen, grundfagsbekendtgørelsen og hovedbekendtgørelsen (bekendtgørelse om erhvervsuddannelser).

5.3.1 Eksaminationsgrundlag I fagbilaget står følgende:

” Prøveform a caseeksamen:

Eksaminationsgrundlaget er eleven eller lærlingens besvarelse af caseopgaverne samt de stillede ukendte spørgsmål.

Prøveform b lodtrækning af spørgsmål:

Eksaminationsgrundlaget er eleven eller lærlingens besvarelse af det ukendte spørgsmål samt eleven eller lærlingens selvvalgte emne.”

Eksaminationsgrundlaget udgøres af prøvespørgsmål og opgaver samt afeleven eller lærlingens faglige produkter udarbejdet i forberedelsestiden. Eleven eller lærlingens eksaminationsgrundlag i form af faglige produkter medbringes af eleven eller lærlingen til eksaminationen.

Elevens præsentation og den efterfølgende samtale tager udgangspunkt i eksaminationsgrundlaget. Af skolens prøveregler skal fremgå, hvad der er eksaminationsgrundlag ved prøven.

Elevens selvvalgte emne indgår som en del af grundlaget for eksaminationen efter fagbilagets bestemmelser ved fagbilagets prøveform a og prøveform b.

5.3.2 Bedømmelsesgrundlag I fagbilaget står følgende:

” Prøveform a caseeksamen:

Bedømmelsesgrundlaget er eleven eller lærlingens mundtlige præstation ved prøven. I bedømmelsesgrundlaget kan der indgå materiale udarbejdet af eleven eller lærlingen i

forbindelse med opgaveløsning på caseundervisningsdagen, men materialet bedømmes ikke særskilt.

Prøveform b lodtrækning af spørgsmål:

Bedømmelsesgrundlaget er eleven eller lærlingens besvarelse af det stillede spørgsmål samt eleven eller lærlingens præsentation af sit selvvalgte emne og den efterfølgende dialog med eksaminator."

Bedømmelsesgrundlaget er alt det, der danner grundlag for bedømmelsen. Bedømmelsesgrundlaget udgøres således af eleven eller lærlingens præstation og dokumentation af viden, færdigheder og kompetencer under eksaminationen. Bedømmelsesgrundlaget kan også være materiale, som eleven eller lærlingen har udarbejdet før eksaminationen, i undervisningen eller i forberedelsestiden, såfremt dette er fastsat af skolen i skolens lokale undervisningsplan. Eleven eller lærlingens medbragte produkter kan altså både være eksaminationsgrundlag og bedømmelsesgrundlag,

Af skolens prøveregler skal fremgå, hvad der er grundlag for bedømmelse ved prøven.

Bedømmelsen af eleven eller lærlingens kompetencer foretages ud fra væsentlige mål og krav på niveauet, som de er beskrevet i fagbilaget for hvert enkelt grundfag, samt ud fra de bedømmelseskriterier, som skolen har fastsat i sin lokale undervisningsplan.

5.3.3 Bedømmelseskriterier

I fagbilaget står følgende:

"Bedømmelsen er en vurdering af, i hvilken grad eksaminandens præstation opfylder de faglige mål, som de er angivet i pkt. 2.1. Se i øvrigt § 8 stk. 3. Skolen kan uddybe prøvens specifikke bedømmelseskriterier i forhold til de væsentlige mål og krav, som skolen har udvalgt i forhold til prøven samt i prøvens bedømmelsesgrundlag. I bedømmelse af eleven eller lærlingens præstation i faget lægges vægt på følgende:"

Niveau F	Niveau E	Niveau D	Niveau C
1. Eleven anvender et enkelt og grundlæggende fremmedsprog 2. Eleven identificerer forskelle på egen og andre kulturer på begynderniveau 3. Eleven indgår i samtale på fremmedsproget på begynderniveau 4. Eleven udtrykker sig skriftligt med en vis præcision i et enkelt og sammenhængende sprog sprog tilpasset udvalgte emner Eleven viser kendskab til væsentlige regler for opbygning af tekster inden for relevante genrer, tekster og medier i et afgrænset omfang	1. Eleven anvender et grundlæggende og overvejende korrekt fremmedsprog 2. Eleven inddrager og forklarer forskelle på egen og andre kulturer på et grundlæggende niveau 3. Eleven indgår i samtale på fremmedsproget på et grundlæggende niveau 4. Eleven kan udtrykke sig skriftligt med overvejende præcision og i et sammenhængende sprog tilpasset emner og kontekster 5. Eleven viser kendskab til væsentlige regler for opbygning af tekster inden for relevante genrer, tekster og medier	1. Eleven anvender et overvejende korrekt og alsidigt fremmedsprog 2. Eleven skelner og sammenligner forskelle på egen og andre kulturer på et grundlæggende alment og erhvervsfagligt niveau 3. Eleven indgår i samtale på fremmedsproget på et øvet niveau 4. Eleven kan udtrykke sig skriftligt med overvejende grad af præcision og i et sammenhængende sprog tilpasset alsidige emner og kontekster 5. Eleven kan anvende væsentlige regler for opbygning af tekster inden for relevante genrer, tekster og medier både alment og erhvervsfagligt	1. Eleven anvender et korrekt, alsidigt og varieret fremmedsprog 2. Eleven formidler og vurderer forskelle på egen og andre kulturer på et alment og erhvervsfagligt niveau 3. Eleven indgår i samtale på fremmedsproget på et avanceret niveau 4. Eleven kan udtrykke sig skriftligt med præcision og i et sammenhængende sprog tilpasset alsidige emner og kontekster 5. Eleven kan anvende, forklare og vurdere væsentligt regler for opbygning af tekster inden for relevante genrer, tekster og medier både alment og erhvervsfagligt

Bedømmelseskriterierne ved prøven er de tegn på målopfyldelse i eleven eller lærlingens præstation og det elevudarbejdede materiale, som skolen har fastsat til at danne grundlag for bedømmelsen.

Bedømmelseskriterierne tager udgangspunkt i de væsentlige faglige mål, der danner grundlag for prøven. Bedømmelseskriterier skal fremgå af skolens prøveregler. Du skal orientere dig i din skoles lokale undervisningsplan i forbindelse med udvælgelse af væsentlige mål samt bedømmelseskriterier.

Der foretages en samlet bedømmelse af eleven eller lærlingens præstation. Der gives én karakter efter hver eksamination. Karakteren omfatter den viden, de færdigheder og de kompetencer, som eleven eller lærlingen har dokumenteret under prøven.

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERVISNING OG KVALITET